

H. UTZSCHNEIDER, S. A. NITSCHKE, *Arbeitsbuch literaturwissenschaftlicher Bibelauslegung. Eine Methodenlehre zur Exegese des Alten Testaments*, Gütersloh 2001 (Chr. Kaiser Gütersloher Verlagshaus), 330 s.

Recenzowany podręcznik zasługuje na uwagę już choćby z tego powodu, że stanowi zapis doświadczeń, gromadzonych w czasie ponad 25 lat zajęć dydaktycznych na trzech uczelniach (Monachium, Bethel, Neuendettelsau). Niemniej ważny powód zainteresowania stanowi ogromna przejrzystość i konsekwencja w prezentacji kolejnych zagadnień, choć – jak sami autorzy podkreślają – nie jest to na pewno „Fast-Food-Exegese” (s. 13).

Kolejne zagadnienia metodyczne, pomieszczone w kolejnych rozdziałach, zostały ujęte w trzy kroki: (1) teoria, (2) opis, (3) zastosowanie. W pierwszym czytelnik znajdzie odwołanie się do teoretycznych podstaw omawianych metod, w drugim szczegółowe przedstawienie elementów składowych metodycznego postępowania, wraz z przykładami, w trzecim zaś – konkretne i uporządkowane wskazania metodyczne odnoszące się do zastosowania prezentowanych metod (Arbeitsschritte). Na uwagę zasługuje ogromna ilość przykładów, starannie dobranych, by jak najlepiej zilustrować omawiane zagadnienie. Autorzy wychodzą przy tym z założenia, że teksty biblijne można zestawiać nie tylko z literaturą antyczną, ale także współczesną, jako że zasadnicze problemy i wzorce literackie są ponadczasowe. Przykłady z Biblii mnożą się na kolejnych stronach, przeważają jednak z księgi Rodzaju, Wyjścia i Jeremiasza. Wobec kilku tekstów przeprowadzono wręcz wzorcową egzegezę (Rdz 16, 1-15; 25, 19-26; Wj 2, 23 – 3, 8 i in.). Dla korzystającego z opracowania w sposób selektywny (a jest to podręcznik metodyczny) ogromną pomocą są indeksy, w tym wykaz omawianych tekstów, z podaniem ilustrowanych w nich metod. Autorzy podręcznika proponują kolejne kroki metodycznego opracowania tekstu biblijnego w następującym porządku: tłumaczenie robocze, krytyka tekstualna, analiza tekstu, analiza literacka zorientowana na gatunek literacki (Gattungskritik), krytyka historyczno-literacka uwzględniająca Traditions-geschichte i Redaktions-geschichte, opracowanie rezultatów analizy i ich prezentacja.

Czytelnik omawianej pozycji otrzymuje przejrzysty podręcznik, w którym teoria zostaje omówiona pokrótce, z ogromnym materiałem ilustrującym kolejne zagadnienia, z bardzo konkretnymi wskazaniem metodycznymi. Długoletnie doświadczenie dydaktyczne autorów owocuje bardzo trafnym doбором materiału i przykładów. Można przy tym zauważyć, że nowsze tendencje w egzegezie zdają się być prawie że nieobecne. Wprawdzie partie narracyjne Biblii zostały potraktowane odpowiednio do ich udziału w całości Starego Testamentu (s. 150-186) i to z odwołaniem się do narratologii ostat-

nich lat. Dziwi jednak brak choćby wspomnienia o ujęciach odwołujących się do socjologii czy psychologii w badaniu tekstu biblijnego.

*Kraków*

*KS. ROMAN PINDEL*